УДК 616.37-002-036.12-06:616.345-008.87]-092

Кореляції між трофологічним статусом та основними характеристиками захворювання у пацієнтів із хронічним панкреатитом біліарного генезу

Л. С. Бабінець, Ю. Я. Коцаба, К. Ю. Кицай, І. М. Галабіцька
Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського, Україна

Ключові слова: хронічний панкреатит, трофологічний статус, кореляційно-регресійний аналіз, анемія, еластографія хвилі зсуву

Вступ. При довготривалому перебігу хронічного панкреатиту (ХП) виникає порушення балансу між надходженням нутрієнтів в організм хворого та його потребами в них. Трофологічна недостатність (ТН) — дефіцит нутрієнтів органічного та неорганічного складу, які використовуються організмом людини для забезпечення своєї життєдіяльності [1, 3]. ТН є полінутрієнтною за своїм складом — це недостатність макрокомпонентів (білки, жири, вуглеводи) і мікрокомпонентів (вітаміни і деякі хімічні елементи) у різних співвідношеннях [1]. ТН виникає як за екзогенним варіантом (недостатнє споживання нутрієнтів з їжею — щадне харчування внаслідок больового синдрому, нераціональне — при зловживанні алкоголю, через соціально-економічні важелі та низьку медичну культуру), так і за ендогенним (порушення утилізації нутрієнтів в організмі хворого) [2].

Мета роботи — оцінити кореляційні взаємозв'язки між показниками трофологічного статусу (ТС) та основними характеристиками захворювання пацієнтів з ХП біліарного генезу.

Матеріали і методи. Було обстежено 115 пацієнтів з ХП біліарного генезу, зіставлюваних за етіологічним фактором та соціально-економічними умовами життя і харчування (нормотрофне харчування п'ять разів на день з виключенням агресивних продуктів — жирного, гострого, кислого, смаженого та ін.). Наявність алкогольного фактора виключали. Групу контролю склали 20 молодих здорових людей. Серед хворих на ХП — 75 жінок і 40 чоловіків, середній вік пацієнтів становив (52,4 ± 3,2) роки. Тривалість захворювання — (12,8 ± 3,1) роки.

Діагноз ХП встановлювали за загальноприйнятою в Україні класифікацією, запропонованою науково-дослідним Інститутом НАМН України, яка відповідає Марсельсько-Кембриджській класифікації, згідно з «Уніфікованим клінічним протоколом первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації хворих на хронічний панкреатит», затвердженим наказом МОЗ України від 10.09.2014 № 638.

Результати та їх обговорення. Вважали за доцільне провести аналіз можливого предикторного впливу наступних загальноклінічних характеристик ХП (вік пацієнта; тривалість перебігу ХП; рівень фекальної α-еластази, який дозволяє достовірно судити про функціональну здатність підшлункової залози (ПЗ) як ферментної лабораторії організму; структурна характеристика ПЗ за даними ультразвукового дослідження (УЗД) у балах та методом кількісної оцінки — еластографії хвилі зсуву (ЕХЗ)) на визначені параметри ТС. У табл. 1 наводимо результати проведених взаємозв'язків між клініко-лабораторними показниками ТС та основними клінічними характеристиками захворювання.

Згідно з отриманими даними було встановлено наявність обернених помірних та сильних кореляційних зв'язків між показниками анемічного синдрому, рівнем загального білка та вітамінів і віком хворих, тривалістю захворювання, показником фекальної еластази, критеріями УЗД в балах та показниками ЕХЗ. Усі досліджувані параметри ТС знаходились у прямих помірних кореляційних зв'язках з рівнем фекальної α-еластази. Виявлені дані свідчать про достовірний предикторний вплив віку, тривалості ХП, глибини зовнішньосекреторної недостатності ПЗ за рівнем фекальної еластази та структурного стану (за УЗД-балами та показниками ЕХЗ) на виникнення і глибину трофологічних порушень.

Порівняльний аналіз взаємозв'язків структурного стану ПЗ (за даними УЗД у балах та методом ЕХЗ) та параметрів ТС показав наявність сильніших — із показниками ЕХЗ, що свідчить про вищу діагностичну цінність даного методу.

Висновки. За даними кореляційно-регресійного аналізу довели, що вік хворих, тривалість захворювання, функціональна здатність ПЗ за рівнем фекальної α-еластази і структурний стан ПЗ (за критеріями УЗД у балах та методом ЕХЗ) є предикторами розвитку та прогресування анемії, залізодефіциту, гіпопротеїнемії, а також вітамінної недостатності для хворих на ХП біліарного генезу, що необхідно враховувати у клінічній практиці для формування найбільш ефективного лікувального комплексу.

Таблиця 1
Кореляційні зв'язки між показниками ТС хворих на ХП і основними характеристиками захворювання

Пара в регресійному зв'язку	Вік хворого, роки	Тривалість ХП, роки	Рівень α-еластази, мкг/г	УЗД, бали	ЕХЗ, кПа
Еритроцити, 10^{12} /л	−0,670 n = 115 p < 0,05	−0,502 n = 115 p < 0,05	0,517 n = 115 p < 0,05	−0,357 n = 115 p < 0,05	−0,512 n = 115 p < 0,05
Гемоглобін, г/л	−0,502 n = 115 p < 0,05	−0,333 n = 115 p < 0,05	0,302 n = 115 p < 0,05	−0,330 n = 115 p < 0,05	−0,603 n = 115 p < 0,05
Залізо сироватки крові, мкмоль/л	−0,613 n = 115 p < 0,05	−0,495 n = 115 p < 0,05	0,375 n = 115 p < ,05	−0,289 n = 115 p < 0,05	−0,509 n = 115 p < 0,05
Трансферин, мг/дл	0,733 n = 115 p < 0,05	0,640 n = 115 p < 0,05	−0,535 n = 115 p < 0,05	0,434 n = 115 p < 0,05	0,698 n = 115 p < 0,05
Загальний білок, г/л	−0,569 n = 115 p < 0,05	−0,417 n = 115 p < 0,05	0,570 n = 115 p < 0,05	−0,307 n = 115 p < 0,05	−0,601 n = 115 p < 0,05
Аскорбінова кислота, мг/л	−0,449 n = 115 p < 0,05	−0,386 n = 115 p < 0,05	0,425 n =115 p < 0,05	−0,317 n = 115 p < 0,05	−0,511 n = 115 p < 0,05
Ретинол, мкмоль/л	−0,437 n = 115 p < 0,05	−0,429 n = 115 p < 0,05	0,420 n = 115 p < 0,05	−0,286 n = 115 p < 0,05	−0,612 n =115 p < 0,05
Токоферол, мкмоль/л	−0,536 n = 115 p < 0,05	−0,328 n = 115 p < 0,05	0,493 n = 115 p < 0,05	−0,305 n = 115 p < 0,05	−0,498 n = 115 p < 0,05

Примітки: n — кількість пар в кореляційному аналізі; p — ступінь достовірності кореляційної залежності.

Література:

1. Babinets L. S. Pathogenetic substantiation of trophologic impact of complex therapy of chronic pancreatitis / L. S. Babinets, I. M. Halabitska, K. Y. Kytsai // Journal of Health Sciences. — 2014. — Vol. 4, No 16. — P. 272–275.
2. Effect of the administration schedule on the therapeutic efficacy of oral pancreatic enzyme supplements in patients with exocrine pancreatic insufficiency : a randomized, three-way crossover study / J. E. Domínguez-Muñoz, J. Iglesias-García, M. Iglesias-Rey [et al.] // Aliment. Pharmacol. Ther. — 2005. — Vol. 21, No 8. — P. 993–1000.
3. Löhr J.-M. Pankreas: anatomie, histologie, embriologie, entwicklungsanomalien / J.-M. Löhr, G. Klöppel // Gastroenterologie / Eds. J. F. Riemann, W. Fischbach, J. Galle, J. Mössner. — Stuttgart : Thieme Verlag, 2008. — P. 1777–1778.

УДК 616.37-002-036.12-06:616.345-008.87]-092

UA Кореляції між трофологічним статусом та основними характеристиками захворювання у пацієнтів із хронічним панкреатитом біліарного генезу

Л. С. Бабінець, Ю. Я. Коцаба, К. Ю. Кицай, І. М. Галабіцька
Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського, Україна

Ключові слова: хронічний панкреатит, трофологічний статус, кореляційно-регресійний аналіз, анемія, еластографія хвилі зсуву

Спираючись на дані кореляційно-регресійного аналізу, довели, що вік хворих, тривалість захворювання, функціональна здатність підшлункової залози за рівнем фекальної α-еластази та її структурний стан (за критеріями ультразвукового дослідження у балах та методом еластографії хвилі зсуву) є предикторами розвитку анемії, залізодефіциту, гіпопротеїнемії та вітамінної недостатності у хворих на хронічний панкреатит біліарного генезу.

УДК 616.37-002-036.12-06:616.345-008.87]-092

RU Корреляции между трофологическим статусом и основными характеристиками заболевания у пациентов с хроническим панкреатитом билиарного генеза

Л. С. Бабинец, Ю. Я. Коцаба, Е. Ю. Кицай, И. М. Галабицкая
Тернопольский государственный медицинский университет им. И. Я. Горбачевского, Украина

Ключевые слова: хронический панкреатит, трофологический статус, корреляционно-регрессионный анализ, анемия, эластография волны сдвига

Основываясь на данных корреляционно-регрессионного анализа, доказали, что возраст больных, длительность заболевания, функциональная способность поджелудочной железы по уровню фекальной α-эластазы и ее структурное состояние (по критериям ультразвукового исследования в баллах и методом эластографии сдвиговой волны) являются предикторами развития анемии, дефицита железа, гипопротеинемии и витаминной недостаточности у больных хроническим панкреатитом билиарного генеза.

EN Correlations between trophological status and main characteristics of the disease in patients with chronic pancreatitis of biliary origin

L. S. Babinets, Y. Y. Kotsaba, K. Y. Kitsay, I. M. Halabitska
Ternopil State Medical University n. a. I. Y. Gorbachevsky, Ukraine

Key words: chronic pancreatitis, trophological status, correlation and regression analysis, anemia, shear wave elastography

Our correlation and regression analysis has proved that the age of patients, disease duration, functional ability of the pancreas, determined by fecal α-elastase level and structural state of the pancreas according to ultrasound criteria points and by the method of shear wave elastography, are predictors of anemia, iron deficiency, immunodeficiency, hypoproteinemia, mineral and vitamin deficiencies development in patients with chronic pancreatitis of biliary origin.